

NY START FÖR SKELLEFTEÅ

Liberalerna Skellefteå
Valprogram 2022

Kära invånare i Skellefteå kommun!

Vårt motto är att **friheten måste försvaras**. När vi säger att fler människor ska få jobba och försörja sig själva, ha lugn och ro i en riktigt bra skola, rätt till assistans för personer med funktionsnedsättning eller hjälp att bekämpa hederskultur – då handlar det alltid om samma sak, att försvara varje människas frihet att forma sitt liv. Det liberala partiet i Sverige bildades ur kampen för rösträtt för alla kvinnor och män. På den tiden motsatte sig många tanken att varje medborgare skulle ha inflytande och yttrandefrihet – oavsett kön, inkomst och bakgrund. Tanken att varje människa ska vara fri att forma sitt liv har varit grunden för all liberal politik sedan dess. Det handlar om Din och andras rätt att självständigt - eller i gemenskap med familj, vänner, arbetskamrater eller andra – forma era liv efter egna önskemål och värderingar. Enligt socialliberalismen, vår liberala riktning, har offentlig sektor – stat, region, kommun – en mycket viktig roll att spela för att öka friheten. **Liberalerna Skellefteå vill vara en politisk handlingskraft** till det.

Skellefteå kommun är möjligheternas kommun. Här sker just nu en expansion utan dess like och här erbjuds ett stort utbud av utbildningar, arbetstillfällen och kultur. Och mer kommer att bli. Skellefteå, som är till ytan Sveriges största kustkommun, med Bottenviken, Skellefteå älven, alla älvar, sjöar och skogar, ger unika möjligheter till friluftsliv. Vår uppgift är att tillsammans med Dig ta till vara och utveckla dessa möjligheter.

Oavsett om Du har rötter i Skellefteå, om Du är ny inflyttad, om Du har rötter någonstans i Sverige eller någon annanstans i världen, om Du har svenska som modersmål eller kanske något annat av de över hundra andra språk som också talas i Skellefteå, så bidrar Du till att utveckla vår kommun i möten med andra.

Skellefteås framgångar är en nationell angelägenhet. Allas ögon är på Skellefteå just nu. Det händer väldigt mycket här och väldigt snabbt. Hela Västerbotten, Norrland och övriga Sverige påverkas av det som just nu sker i Skellefteå. Det kräver konstant interaktion med hela landet och ett globalt nätverk. Goda kommunikationsmöjligheter förkortar avståndet. Infrastrukturen är oerhört viktig för oss Skelleftebor för att lättare kunna resa inom Sverige och till andra länder men även för att andra människor ska lättare kunna komma till oss.

Kulturutbyten berikar vår kommun och gör den till en spännande plats att bo på. I det liberala samhället ska alla, oberoende av funktionsförmåga och område där de bor, men också oavsett könsidentitet, ålder, etnicitet, religiös tro eller kulturell bakgrund, ges förutsättningar att leva ett gott liv. Som politiker måste vi, med hjälp av Dig och andra, identifiera de största klyftorna och göra vad vi kan för att komma till rätta med dem.

I detta program förklarar vi Liberalerna Skellefteå om vad vi tycker är viktigast att göra under de kommande åren. Hot mot frihet, demokrati och mänskliga rättigheter kommer från många håll idag, i Sverige, i världen. För oss liberaler är det en viktig uppgift att värna frihet, demokrati och mänskliga rättigheter. Vi liberaler kommer alltid att vara en röst för att det ska löna sig med utbildning, ansvar, erfarenhet, ambitioner och att göra rätt för sig. Vi prioriterar framför allt skola, äldreomsorg och att motverka psykisk ohälsa bland unga framför prestigebyggen, byråkrati och tvivelaktiga projekt. Varenda människa ska ha möjlighet att bestämma över sitt eget liv och jobba hårt för att uppfylla sina drömmar. **Hela Skellefteå ska vara möjligheternas kommun, för alla.**

Vårt arbete vill vi gärna utveckla tillsammans med Dig!

Innehåll

Kära invånare i Skellefteå kommun!	1
Skola och utbildning	3
Framtiden börjar i klassrummet	3
Näringsliv och kompetensförsörjning	5
Miljö- och klimatpolitik	6
Jämställdhetspolitik	7
Integrationspolitik	8
Socialpolitik	9
Politik för årsrika	10
Det är när vi är äldre som vi är mest individuella.....	10
Ett tryggare Skellefteå	12
Tillväxt- och trafikpolitik	13
Kulturpolitik	14
Idrott och hälsa	15

Skola och utbildning

Framtiden börjar i klassrummet

Skolan behöver vara en plats där varje elev får förutsättningar att lyckas. Där är vi inte i dag. Det ska inte spela någon roll var i Skellefteå Du bor eller vilken bakgrund Du har. Det börjar i förskolan och hela vägen upp till universitetet och forskarnivå. Utbildning är en av grundstenarna i vårt liberala demokratiska samhälle – men vi behöver göra mer för att Skellefteå ska ha en kunskapsskola i världsklass.

Skolan är en av kommunens viktigaste uppgifter. En god och likvärdig utbildning för alla är av största vikt för demokratin och samhällets utveckling. Oavsett bakgrund ska alla ges samma möjligheter. Barn och unga ska mötas av höga förväntningar och undervisningen ska så långt möjligt anpassas till individens förutsättningar.

Utveckla ungdomsfullmäktige så att de får något att bestämma över. Exempelvis i prioriteringar av fritidssatsningar.

Aktivt skolval för alla elever – nej till kommunal styrning av vilken skola du ska gå på.

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap. Att samtliga elever efter nio år får gymnasiebehörighet ska vara grundskolans ansvar. Fler elever ska ta gymnasieexamen efter tre år. Även yrkes- och hantverksutbildningar ska vara attraktiva alternativ. Lärlingsutbildningsplatserna ska utökas. Likvärdigheten mellan kommunens skolor ska öka. Nyanländas förkunskaper och behov av insatser och utbildning ska tidigt kartläggas. Med hemspråksundervisning stöds deras allmänna språkutveckling. Arbetet med att stärka skolan i kommunens ytterområden ska fortsätta.

Färre avhopp från gymnasiet genom ökade antagningskrav till studieförberedande program och fler platser på yrkesförberedande program.

Fler lärlingsutbildningar på gymnasiet.

Ingenting är viktigare för en bra skola än skickliga lärare och rektorer. Kommunen ska erbjuda bästa tänkbara arbetsvillkor. Lärare ska respekteras av elever och föräldrar för sin professionalitet. Kommunen ska satsa på fortbildning för att stödja dem i arbetet för tolerans och empati och i kampen mot rasism, våld och sexuellt ofredande. Goda resultat i skolan förutsätter en god fysisk arbetsmiljö, trygghet, lugn och studiero.

Höga och likvärdiga krav ska ställas på alla skolor och ersättningsnivåerna ska spegla det ansvar skolan tar för elever som behöver mer stöd. Skolor som inte följer lagar och regler eller givna villkor ska stängas. Grundskolans kösystem behöver reformeras.

Skolan ska tidigt upptäcka elever som far illa. Särskild uppmärksamhet ska riktas mot elever med stor frånvaro. Elevhälsan är viktig. Skolsociala team där skolan samarbetar med socialtjänst, polis och ungdomspsykiatri ska stötta elever i behov av särskilda insatser och extra stöd. Arbetet med att identifiera hedersförtryck och att hjälpa elever som är utsatta för det ska intensifieras och skolpersonalen utbildas.

Skolframgång är den viktigaste skyddsfaktorn för ungas framtid. Socialtjänsten ska bidra till att barn och unga som behöver sociala stödinsatser klarar skolan med bra kunskapsresultat.

I grundskolan ska det vara minst tre lärarledda lektioner i idrott per vecka. Kommunens grundskolor ska leva upp till läroplanens uppdrag om simkunnighet. Alla elever ska, för godkänt betyg i idrott, kunna simma senast i sjätte klass.

Alla elever som efterfrågar modersmålsundervisning och som har rätt till den ska erbjudas sådan. Rätten till modersmålsundervisning ska utvidgas till att inkludera hela skolgången. Forskningen visar att modersmålsundervisning har en övervägande positiv effekt på skolresultaten hos elever med annat modersmål än svenska.

Fritidsverksamheten med lek, rörelse och träning i att läsa, skriva och räkna ska utvecklas. Arbetet med ökad tid för rörelse i förskola och skola ska fortsätta och den fysiska miljön ska kunna erbjuda bra ytor för lek och idrott i buller- och giftfri miljö.

Fler aktörer för utvecklade fritidsgårdar.

Alla elever har inte förutsättningar att utvecklas i stora klasser. Särskola och träningskola ska garantera att det finns speciallärare och specialpedagoger med kompetens att anpassa utbildning och träning till varje enskild elev. Särskilda undervisningsgrupper med specialpedagogiskt stöd ska byggas ut på alla skolor och mer kvalificerat stöd ska kunna ges i varje del av kommunen. Insatser från socialtjänsten och barn- och ungdomspsykiatrin ska vid behov kunna integreras.

I skolor finns idrottshallar och andra lokaler som inte nyttjas utanför skoltid. De ska kunna användas till läxläsning, av föreningslivet och andra.

Förskolan ska präglas av hög kvalitet, låga avgifter och bra tillgänglighet för alla. Alla barn ska få tillgång till en verksamhet som främjar deras utveckling, kreativitet och lärande. Barngrupperna ska vara små.

Samtliga förskolor ska arbeta med fokus på språket. Det är särskilt viktigt för barn som inte talar svenska som modersmål. Även matematik ska tränas i förskolan.

Näringsliv och kompetensförsörjning

Fri företagsamhet innebär frihet för individer, minskat utanförskap och ökade skatteintäkter. För oss är fri företagsamhet ett uttryck för individens möjlighet att förverkliga sina drömmar och en grundförutsättning för vårt gemensamma samhällsbygge. Det är genom företagens möjlighet att växa som jobb skapas. Fler jobb i växande företag betyder nya livschanser för individer, minskat utanförskap och i förlängningen ökade skatteintäkter; vilket i sin tur finansierar den gemensamma välfärden.

Det ska vara lätt att driva företag i Skellefteå. Företag skapar tillsammans med en väl fungerande offentlig sektor de resurser och den arbetsmarknad som skellefteborna behöver för att få en god service, känna trygghet, få utbildning och hitta arbeten.

Utmaningsrätt – privata företag ska ha rätt att begära upphandling av kommunala tjänster som kommunen gör i egen regi.

Förbättrat företagsklimat och fler kvinnliga företagare. Ja till RUT-tjänster och företagande inom vård och omsorg.

För näringslivets utveckling är tillgången till arbetskraft avgörande, inte minst för etablering av huvudkontor. Skellefteå befinner sig i en expansion utan dess like. Det skapar goda förutsättningar för att kunna möta efterfrågan.

Skellefteå ska också verka för att ett universitet etablerar sig i vår kommun.

I Skellefteå finns flera näringskluster i världsklass där det råder god samverkan mellan näringsliv, kommun och myndighet. **De ska ges goda förutsättningar att utvecklas.**

Skellefteå ska verka för att locka större arbetsgivare att etablera sig i hela kommunen.

En fungerande bostadsmarknad med goda kommunikationer är en förutsättning för att attrahera internationella företag till kommunen och för att få dem som har gått ut högskolan i vårt län att stanna kvar i kommunen.

Många verksamheter behöver kommunala tillstånd för sin verksamhet. **Tillståndsprövningen ska vara enkel och obyråkratisk. Tiden för att få bygglov ska kortas.** Det ska inrättas en samlad ingång, en enda kontaktpunkt, för företag som söker kontakt med Skellefteå. Företag som söker kontakt med Skellefteå ska med kommunala lotsar kunna få hjälp att hitta rätt.

I Skellefteå finns idag ett rikt utbud av kvalificerade arbeten, men **det är viktigt att se behoven av arbetstillfällen där kraven på utbildning och erfarenhet inte är så stora.**

Ett första arbete är viktigt för alla, men inte så lätt att få för den som saknar gymnasieutbildning, kommer från ett annat land eller har en funktionsnedsättning. Kommunen ska hjälpa dem, både unga och andra, att genom ett traineejobb få en första referens. Ungdomar som står långt från arbetsmarknaden ska ha företräde till kommunala sommarjobb.

För dem som har behov av det ska arbete inom Skellefteå kunna förenas med svenskundervisning.

Verksamheter som kommunen bedriver ska kunna utsättas för konkurrens. Det ger möjligheter för enskilda företag och prövar kvaliteten i den kommunala verksamheten. Kommunen ska utveckla sin upphandlingskompetens. Kommunens upphandlingar ska ske så att både stora och små företag får möjlighet att delta.

Besöksnäringen är viktig för Skellefteå, inte minst för kommunens attraktivitet och sysselsättningen. Kommunen ska arbeta aktivt för att attrahera lämpliga evenemang och för utveckling av upplevelseindustrin.

Miljö- och klimatpolitik

Kampen för klimatet är vår tids ödesfråga. Skellefteå ska senast år 2040 vara klimatneutralt. All marktrafik i innerstaden ska gå på el 2030. Kommunens förvaltningar ska vara fossilfria till år 2030. Allt tillsynsarbete ska utgå från principen att den som orsakar utsläpp ska betala för den skada de åsamkar. Det innebär också att fram till dess att Skellefteå har uppnått fossilfrihet ska kommunen klimatkompensera för sina fossila utsläpp på ett långsiktigt hållbart sätt.

För en hållbar utveckling kommer det att krävas omställningar. Det kräver i sin tur ny teknik, ekonomiska styrmedel och en effektivare hushållning av naturresurser. Frisk luft, rent vatten och en giftfri miljö är nödvändigt för god hälsa och livskvalitet. För att kommunens vatten och natur ska bevaras krävs att den biologiska mångfalden värnas och att gröna korridorer upprätthålls för kommunens ekosystem. Om klimatmålen ska kunna nås i Skellefteå måste koldioxid avskiljas vid stora förbränningsanläggningar och lagras långsiktigt. Tekniken för kolinfångning ur luften måste också utvecklas.

Med klimatförändringar blir extremväder vanligare. Genom fler träd i stadsmiljön, gröna väggar och tak samt ett bättre tillvaratagande av vatten rustas Skellefteå mot extremväder och blir dessutom vackrare.

Antalet koloni- och odlingslotter skall utökas. Kolonilotter utgör ett värdefullt inslag i stadsmiljön och bidrar också till lokalt omhändertagande av dagvatten.

En elektrifieringspakt med näringslivet och andra skall bidra till att bygga ut Skellefteås infrastruktur för elbilar – **antalet laddstolpar ska utökas kraftigt.**

Byggandet ska bli mer klimatsmart och arbetet med cirkulärt byggande ska vara vägledande.

Bygglov ska slopas för solpaneler. Fram till dess bör alltid bygglovsansökningar beviljas. Skellefteå som fastighetsägare bör vara ett föredöme i sin förvaltning. Lägsta möjliga energiåtgång ska eftersträvas, rivningar ska undvikas och återbruk av byggmaterial uppmuntras och att renovera och behålla befintlig utrustning i till exempel kök skall vara huvudalternativ när så är möjligt.

Kommunen ska underlätta för miljösmapta val genom bland annat bättre möjlighet att källsortera och bättre förutsättningar för bilpooler.

Jämställdhetspolitik

Frihet är rätten att bestämma över sig själv och forma sitt liv. Kön och könsidentitet ska inte begränsa den enskildas möjligheter att förverkliga sig själv. Kvinnor och män ska mötas av samma förväntningar när det gäller egen försörjning.

Jämställdhet mellan kvinnor och män ska genomsyra de kommunala verksamheterna.

Könsidentitet eller etnisk bakgrund får aldrig påverka möjligheten att få jobb eller bemötandet på arbetsplatsen. **Löneskillnader på grund av kön ska upphöra.**

Stabil och långsiktig finansiering av arbetet mot våld i nära relationer – kvinnojouren ska inte behöva leva på tillfälliga bidrag.

Kommunens bostadsbolag ska aktivt verka för att vuxna personer som flyttar in i samma lägenhet också tillsammans skriver under hyreskontraktet. Det speglar att de har lika rätt till lägenheten och samma ansvar för hyran. Bolagen ska inom ramen samarbeta med polis mot våld i nära relationer.

Att anmäla ska aldrig innebära någon risk för den som anmäler. Det ska finnas tydliga och effektiva system för medarbetare att anmäla sexuella övergrepp eller andra handlingar som är brottsliga eller bryter mot kommunens grundläggande värderingar. Alla former av våld i nära relationer ska motverkas. Det samtalsstöd kvinnojourerna ger barn vars vårdnadshavare är utsatta för våld, ska kompletteras med kvalificerat och långsiktigt stöd från andra instanser såsom BUP och skolhälsovård.

Hedersnormer är ett allvarligt hot mot individens frihet och ska motverkas. En kartläggning ska genomföras av vilka stödinsatser som fungerar.

Stopp mot hedersbrott – aktivt arbete för att minska människors utsatthet.

Föräldrastödsprogram har en övervikt av kvinnliga deltagare. **Kommunen ska verka för att fler män deltar.** I förskolan ska lekar vara öppna för både flickor och pojkar.

Förskolorna ska ha ett genusperspektiv och ge alla barn möjlighet att utveckla sin personlighet, fri från könsstereotypa förväntningar.

Särskilt pojkar misslyckas ofta i skolan och löper risk att få sociala problem och dras in i kriminalitet. Det är ett stort jämställdhetsproblem. Inte minst är det viktigt att tidigt satsa på deras läskunnighet för att ge dem goda förutsättningar för en lyckad skolgång och en bra framtid.

Varje barn och ungdom ska ha rätt att hitta och uttrycka sin egen sexualitet. Alla skolor ska ge eleverna en undervisning i sex- och samlevnad som belyser rätten till den egna kroppen och sexualiteten.

Barnkonventionen ska genomsyra allt arbete inom Skellefteå.

Integrationspolitik

Skellefteå är i stort behov av kompetensförsörjning och en viktig del av det är arbetsinvandringen. Skellefteå blir mer och mer internationell och mångfalden gör vår kommun både starkare och mer levande.

Integration innebär att var och en själv kan forma sitt liv så länge det inte inkräktar på andras frihet att forma sitt. En vision för integrationspolitiken är att det så långt möjligt ska råda jämlika möjligheter för inrikes och utrikes födda. Så är det inte i dag. Särskilt utmanande är det för många av dem, inte minst utrikes födda, som bor i vad som ofta betecknas som utsatta områden, med större trångboddhet, högre arbetslöshet, sämre skolresultat och högre kriminalitet än i andra delar av vår kommun. Dessa områden har även många positiva kvaliteter som kan utvecklas för att möta problemen. En central uppgift för Skellefteå ska vara att år 2025 inte finns några problemområden.

Bygg fler stora lägenheter. Trångboddheten orsakar många problem, och Skellefteå kommuns bostadsbolag måste därför arbeta aktivt för att ge trångbodda barnfamiljer större bostäder.

Svenska språket är nyckeln till framtiden. Målet ska vara att alla utrikes födda ska kunna tillräckligt mycket svenska för att självständigt kunna ta sig fram i samhället, att vuxna ska ha ett jobb som de kan försörja sig på samt att unga ska gå i en bra skola. Den enskilde är själv den viktigaste resursen för att integrationen ska bli framgångsrik, men integrationspolitiken ska ge de verktyg som kan behövas för att möjliggöra ett fullt deltagande i samhällslivet.

Vägen till jobb ska kortas för nyanlända. Utbudet av SFI-utbildningar måste öka. Kompletterande svenskundervisning ska kunna ges till vissa yrkeskategorier, såsom personal inom vård, skola, omsorg och andra yrkeskategorier.

Ökad öppenhet i lokalpolitiken. Ja till öppna nämndsammanträden och utveckling av möjligheterna till medborgarförslag.

Socialpolitik

Frihet och möjlighet för individen att leva ett självständigt liv är målet för den liberala socialpolitiken. Samhällets stöd ska ge den enskilde förutsättningar att leva sitt liv, i största möjliga mån, utan myndigheters inblandning. Svåra sociala problem drabbar inte alla, men det kan drabba vem som helst. Därför ska det finnas ett yttersta skyddsnetz som kan hjälpa till i sådana situationer.

Socialpolitiken är det skyddsnetz.

För att socialtjänsten ska kunna fullgöra sina uppgifter behövs engagerad och kompetent personal, som vill stanna kvar på sin arbetsplats. För att minska personalomsättningen måste socialsekreterarna få bättre stöd, bättre arbetsmiljö och större möjligheter till karriärutveckling. Den tunga arbetsbelastningen gör det svårt för dem att få tid för fortbildning. Därför behövs ett förstärknings-team, som stöttar upp vid arbetstoppar och som kan kallas in för att ge socialsekreterare tid att utveckla sin kompetens.

Skolan är den enskilt viktigaste skyddsfaktorn för ungas framtid. Socialtjänsten ska därför bidra till att stärka skolgången för barn och unga som behöver sociala stödinsatser.

Det är inte lätt att själv hitta rätt. Den som behöver stöd från det allmänna bOLLAS ofta mellan huvudmän, avdelningar och experter. Den som har flera problem ska därför genom en kontakt, en lots, få hjälp att göra det. Det ska gälla även för äldreomsorgen och personer med funktionshinder. Socialtjänsten ska göras snabbtillgänglig via telefon och nätet.

Socialtjänstens medarbetare ska finnas där hjälpen efterfrågas: på polisstationer för brottsutsatta, på familjecentraler för vårdnadshavare och barn och på akutboenden för hemlösa.

Placerade barn har rätt till trygga och säkra uppväxtförhållanden och en bra skolgång. Budgetskäl får aldrig hindra goda placeringar. För att uppmärksamma övergrepp på barn på institutioner ska det finnas en särskild visselblåsarfunktion. De institutioner som visat sig vara upprepat olämpliga ska inte kunna få förnyat förtroende.

Inga barnäktenskap i Skellefteå kommun – minderåriga som är i socialtjänstens vård ska inte placeras hos make, maka eller sambo.

Civilsamhället kan på många områden komplettera kommunens socialpolitik. Skellefteå kommun bör ingå långsiktiga partnerskap med seriösa aktörer. Stöd ska inte ges till organisationer som inte respekterar demokratiska värderingar och allas lika värde.

Köerna till barn- och ungdomspsykiatri ska kortas och vårdcentraler och barn- och ungdomsmedicinska mottagningar bemannas med kuratorer och psykologer.

Antalet bostäder för personer med funktionsnedsättning måste bli fler för att möta det behov som finns. De som bor i LSS-boenden ska kunna få hjälp att använda IT och andra tekniska hjälpmedel och vid behov ha rätt till kontaktperson. Personlig assistans och ledsagning som bistånd inom LSS behöver förstärkas. Allt stuprörstänkande från myndigheters sida måste upphöra för att stödet ska kunna möta enskildas behov.

Rädda LSS! Rätten till personlig assistans ska skyddas.

Inför medborgarservice för döva.

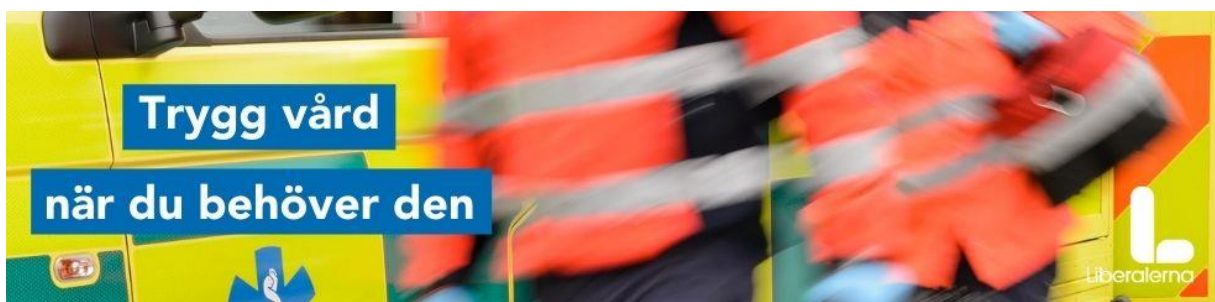
Det finns en tak-över-huvudet-garanti men alla vill inte ta emot det stödet. Vissa behöver hjälp med psykisk sjukdom eller missbruk innan de är villiga att ta emot annan hjälp. **Uppsökande team inom socialtjänsten ska därför förstärkas med psykiatrisk och medicinsk kompetens.**

Ingen människa ska behöva begränsa sitt liv på grund av våld eller förtryck. Det viktiga arbetet med att stödja våldsutsatta kvinnor och barn genom skyddade boenden ska fortsätta och fler vägar till ett nytt liv utan våld skapas. Stödet till kvinnojourerna ska bli mer långsiktigt och främja hög kvalitet.

Den som inte kan försörja sig själv och sin familj kan få ett tillfälligt ekonomiskt stöd. Stödet ska förenas med krav på att aktivt söka jobb eller göra praktik, att ta ett tillfälligt jobb eller gå en SFI-utbildning.

Även romer som är svenska medborgare utsätts ofta för diskriminering och fördomar. Skellefteå kommun ska arbeta för att bryta deras utanförskap och för att de ska få plats på arbetsmarknaden.

Arbete med romska brobyggare ska inledas. De ska stöta individerna i strävan efter arbete och utbildning och underlättar samverkan med myndigheter.

Politik för åsrika

Det är när vi är äldre som vi är mest individuella

Alla har rätt till en värdig ålderdom. I Skellefteå ökar antalet personer över 80 år. Det ställer växande krav på vård- och omsorgen. Kommunen ska visa äldre som behöver hjälp respekt för deras behov, livsval och intressen. **Äldre som behöver boende eller hemtjänst ska ha stor valfrihet.**

Gemensamt journalsystem för regionen och äldreomsorgen i kommunen. Avancerad hemsjukvård ställer högre krav på dokumentation vilket gör att ett gemensamt journalsystem skulle underlätta arbetet.

Måltiden är en glädjestund på dagen. Samtidigt är undernäring bland äldre ett stort folkhälsoproblem. Inom hemtjänsten – liksom på vård- och omsorgsboenden – ska stor vikt läggas vid såväl maten som måltiden.

För att hemtjänsten ska fungera väl krävs det att det finns kompetent personal som vill stanna kvar och utvecklas inom yrket och erbjuds attraktiva anställningsformer. Särskild hemtjänstutbildning ska införas. Äldre har även boendestödare. Även dessa ska ha adekvat utbildning.

Valfrihet inom hemtjänsten – vi tillåter privata utförare, du väljer vem som hjälper dig.

Automatisk rätt till plats i särskilt boende om hemtjänstinsatserna inklusive resekostnader blir dyrare än en plats i särskilt boende. Du har självklart rätt att tacka nej till det erbjudandet ifall du vill fortsätta bo hemma.

Hos äldre kan minnen av krig, flykt och andra umbäranden komma tillbaka. Det är angeläget att personal inom äldreomsorgen har kunskaper om posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) och önskvärt att hjälp finns även på det egna språket för dem som har ett annat modersmål än svenska.

En fast omsorgskontakt i hemtjänsten är viktigt både för dem som får hemtjänst och för att öka attraktiviteten och kompetensen i yrket.

Välfärdsteknik kan vara ett viktigt komplement i vården och omsorgen av äldre. Dessutom behövs personal både i hemtjänsten och på äldreboenden som kan stödja äldres IT-användning. Digitalisering och ny teknik till hjälp för Dig i Ditt hem.

Det ökade antalet äldre innebär behov av fler senior- och äldreboenden. Alla ska ha möjlighet till ett tryggt och anpassat boende när de så önskar och behöver. Framtidens senior- och äldreboenden ska så långt möjligt integreras i levande samhällsmiljöer där de blandas med vanliga bostäder, studentbostäder, förskolor och tillgång till servicetjänster. Minst ett nytt äldreboende (60 lägenheter) ska byggas under kommande fyra år. Fler trygghetslägenheter för äldre. Stimulera byggande av trygghetsboenden genom styrda anbudsförfaranden när nya tomter släpps. Förbättrat samarbete mellan kommunen och regionen - ja till mellanvårdsboende och hospice.

Automatisk rätt till plats i särskilt boende om hemtjänstinsatserna inklusive resekostnader blir dyrare än en plats i särskilt boende. **Årsrika ska självklart ha rätt att tacka nej till det erbjudandet ifall de vill fortsätta bo hemma.**

Skellefteå kommun får allt större grupper individer som vågar vara öppna med sin sexuella läggning. Detta medför större krav på vården. **Erbjud HBTQI-seniorer en egen avdelning med utbildad personal när det planeras ett nytt vård- och omsorgboende.**

Demensvården ska förbättras. Personal inom äldreomsorgen ska få fortbildning inom området. Kommun och region ska samarbeta bättre och anhöriga få ett utökat stöd. Yngre dementa är en bortglömd grupp som ska uppmärksammas mer.

Skellefteå kommuns äldreomsorg och socialtjänst ska samarbeta med äldrepsykiatri i Region Västerbotten för att ge hjälp till äldre med psykisk ohälsa.

Bättre stöd till människor som frivilligt vill vårda sina anhöriga.

I väntan på en lagändring som ger kommunerna rätt att anställa läkare bör försöksverksamhet påbörjas. Med kommunanställda läkare skulle sårbarheten i vården minska och omsorgen bli bättre.

Ofrivillig ensamhet bland äldre är ett stort problem. Det ska finnas mötesplatser i alla delar av kommunen. Civilsamhället har en avgörande roll för att bryta social isolering och kan bidra med såväl mötesverksamhet som hembesök. Den verksamheten ska uppmuntras.

Ett tryggare Skellefteå

Att känna sig trygg i sitt bostadsområde. Att inte behöva tveka om att ta snabbaste vägen hem. Det är frihet i vardagen.

I vissa delar av vår kommun har gängkriminalitet och narkotikahandel fått fäste. Här krävs sociala insatser och kraftfulla polisiära ingripanden.

För att förebygga kriminalitet och missbruk och därmed forma ett tryggt och välmående samhälle är den viktigaste insatsen att se till att barn och unga når framgång i skolan.

Förskolan, skolan och socialtjänsten har en viktig uppgift när det gäller att tidigt upptäcka unga i riskzonen och sätta in åtgärder. En ung person som anmäls för brott ska inom 48 timmar kallas till samtal med socialtjänst och uniformerad polis. För snabba insatser är det viktigt att socialtjänsten finns där hjälpbehoven kan uppstå – på familjecentraler, härbärgen, fritidsgårdar och polisstationer.

Många drar sig i dag för att vittna eller anmäla brott. Det allmänna måste stå på vittnenas och brottsoffrens sida. Kommunens trygghetsplanering ska i det syftet förstärkas. Anhörigas situation ska särskilt uppmärksammas.

Barn och unga som utsätts för "sugardejting", det vill säga nätprostitution, ska få stöd av socialtjänst, polis och sjukvård. De som arbetar med frågan ska få särskild utbildning.

Trasig gatubelysning, klotter och skräpiga parker skapar otrygghet. Skellefteå ska stärka sina insatser för att hålla bättre ordning. När lokaler och tomter lämnas tomma skapar även det otrygghet. Skellefteå måste därför ta ett större ansvar för att de utnyttjas, försäljs eller bevakas.

Segregation ska motarbetas i vår kommun. Underlätta möten mellan de som bor i utsatta områden och de som bor mer centralt. Kollektivtrafik, gator, cykelbanor, gångvägar och broar som binder samman områdena ska ges högre prioritet. Idrottsplatser, lekplatser och utegym ska byggas där de drar besökare från olika områden. Platssamverkan mellan kommunen, fastighetsägare och andra aktörer bidrar till ökad trygghet i kommunen och bör användas mer.

Tillväxt- och trafikpolitik

Skellefteå ska vara en tät och levande kommun dit fler människor kan söka sig för att arbeta, studera och förverkliga sina drömmar.

Kommunen ska ta fram generella områdesplaner där områdenas helhetsbehov beaktas. Det skapar bättre förutsättningar för att bygga kommuns- och stadsdelar som innehåller allt från bostäder till arbetsplatser, handel, skolor, äldreboenden, föreningslokaler och idrottsytor. Detaljplaner ska vara flexibla med stadsdelens behov i centrum. Samhällsfunktioner som arbetsplatser, skolor, äldreboenden, LSS-boenden, förskolor och infrastruktur ska byggas samtidigt som nya bostäder. Kommunen skall ha en snabb, hög och kvalitativ utveckling genom effektiva byggprocesser och invånarnas demokratiska delaktighet.

Fler bostäder ska byggas så att fler kan flytta till en större lägenhet, flytta hemifrån eller från någon annanstans. Det ska vara en blandning av hyres- och ägarbostäder, hyrköp och moderna kollektivhus.

I områden där hyresrätter är den dominerande upplåtelseformen ska fler bostadsrätter byggas och hyresgäster som så önskar kunna friköpa sina lägenheter. Det ska byggas betydligt fler bostäder för unga och studenter. Det kan delvis ske genom tillfälliga bostäder, exempelvis i tomma fastigheter eller i bostadsmoduler i väntan på permanent bebyggelse. För de mest utsatta i Skellefteå ska det finnas försöks- och träningslägenheter. Det ska bli lättare att konvertera kontor till bostäder.

Skellefteå bör bli en pilotkommun i att tillämpa friare tolkning av byggregler.

Parker och grönområden gör kommunen till en vackrare och trevligare plats. De ska värnas och underhållas. Fler gator ska kantas av träd och fler småparker anläggas. Levande torg är en viktig del av en trivsamt och tryggt kommun. Torg- och platsbildningar ska värnas och främjas.

Det ska vara enkelt och tryggt för människor att förflytta sig. Kollektivtrafik, gångstråk, cykelbanor, knutpunkter och vägnät ska rustas upp och byggas ut.

Skellefteå ska vara en hållbar, dynamisk, vacker och öppen kommun, nu och i framtiden. För att möta den växande befolkningsökningen i Skellefteå i framtiden krävs det största möjliga platsutnyttjande och därför spelar högre hus en naturlig roll i många av de täta områden som nu genomgår en intensiv utvecklingsprocess. Påbyggnationer för nya våningar på redan existerande byggnader ska underlättas.

Skellefteås trafikmiljöer ska göra Skellefteå vackrare och mer tillgänglig där alla kan ta sig fram. Det är angeläget att hänsyn tas till de mest oskyddade trafikanterna, det vill säga gångtrafikanterna, barn, årsrika och människor med funktionsnedsättning. Skellefteå ska så långt möjligt undvika

kombinerade gång- och cykelbanor. Ansträngningar ska också göras för att förhindra att cyklar och elsparkcyklar nyttjar trottoarer.

Ny teknik och nya färdmedel ska välkomnas. Elsparkcyklar är ett komplement till övriga trafikslag men får inte bli en miljöbelastning, en trafikfara eller ett hinder för tillgänglighet, för gående och exempelvis synskadade. Elsparkcyklar ska inte förbjudas men regleras i liberal anda med ekonomiska styrmedel och tydliga regler. Särskilda parkeringsplatser, fler avskilda gator mellan gång- och cykeltrafik och begränsad hastighet på fler utvalda platser är nödvändiga förbättringar. Skellefteå ska även ha rätt att begränsa tillstånd för antalet elsparkcyklar, samt ta ut avgifter från elsparkcykelföretag som hindrar framkomligheten.

Alla ska ha möjlighet att röra sig i centrala stan vintertid vilket förutsätter en bra och jämställd snöröjning. Prioriteringen av kollektivfilerna är självklar och snöröjningen för gångytor ska bli bättre.

Buller i kombination med dålig luft kan bli ett stort hälso- och miljöproblem. Bullerdämpning och behoven av mer grönska som ökar trivsel, klimatomställningen och luftkvalitet kan med fördel kombineras. Ett aktivt arbete ska bedrivas för att genom sänkta hastigheter, elektrifiering och tyst asfalt minska buller på bostadsgator.

Kulturpolitik

Ökade resurser till kulturverksamheter i kommunen.

En fri konst och kultur är grundläggande för individens och samhällets frihet. Liberal kulturpolitik syftar till att människor ska få tänka själva – inte att de ska tänka ”rätt”.

Barn ska kunna möta kulturen på många olika sätt, både genom att utöva kultur och genom att uppleva den. Därför är stadens kulturskolor viktiga.

Biblioteken är ryggraden i bildningssamhället. Utvecklingen av stadsbiblioteket ska fortsätta. När staden växer behövs fler bibliotek och de befintliga kan behöva expandera. Biblioteken ska vara öppna när skellefteborna har tid att besöka dem. De ska samarbeta för att utöka sina samlade öppettider. Det digitala utbudet ska utökas. Alla Skellefteås biblioteks bestånd ska finnas tillgängliga i digital form. Bibliotek ska vara trygga för alla – biblioteksfrid ska råda. Bibliotekens utbud ska aldrig censureras eller inskränkas av ideologiska, politiska eller religiösa skäl.

Den konstnärliga friheten är en grundbult för stadens kulturpolitik. Stödet till det fria kulturlivet ska vara transparent och bidragsgivningen rättvis. Principen om armlängds avstånd från politiken ska vara styrande. Stödet ska premiera konstnärlig kvalitet och mångfald i det kulturella uttrycket.

Vid Skellefteås eget byggande ska en-procentsregeln tillämpas. Särskilda medel ska avsättas för offentlig konst i kommunens delar som saknar sådan.

Skellefteås uteliv lockar fler och fler människor. Därför är det viktigt att det finns tillräckligt med lokaler som krävs för ett mångsidigt utbud med scener för musik och föreställningar.

Utveckla en matkultur i Skellefteå genom att ge goda förutsättningar till näringen.

Människors rätt till tillgång till information, och att fritt uttrycka sina åsikter, får inte inskränkas. Skellefteå kommun ska öppna för att bli en internationell fristad för förföljda författare och kulturskapare.

Idrott och hälsa

Det ska vara lätt att vara fysiskt aktiv och idrotta i Skellefteå.

Fler idrottsanläggningar ska byggas. När nya stadsdelar byggs är det viktigt att en idrottsnorm införs. Förutsättningarna ska vara goda för både bredd- och spontanidrott utifrån varje individs förmåga.

Privata initiativ ska uppmuntras. Många företag och föreningar är beredda att bidra till utbyggnad och drift av anläggningar. Det ska välkomnas.

Det ideella engagemanget inom idrotten berikar staden och medverkar till att erbjuda meningsfulla aktiviteter. Föreningarna ska uppmuntras att skaffa intäkter genom att driva näringsverksamheter i de kommunala anläggningarna. Kommunen ska inte konkurrera med privata verksamheter som gym och kaféer.

Det ska vara lätt att boka tider i idrottshallar. Bokningssystemet ska reformeras för att underlätta för föreningar och privatpersoner att göra det.

Förutsättningarna för att utöva idrott ska vara jämlikt. Traditionellt har manligt idrottande premierats och fått större offentligt stöd, men vilket kön majoriteten av idrottsutövare har inom en viss idrott ska inte påverka det offentliga anslaget. Statistik för utnyttjandet av idrottsanläggningar ska fortsatt redovisas nedbrutet på kön.

Våld och hot i samband med idrott är oacceptabelt. Alla måste kunna utöva eller gå på idrott utan att känna otrygghet. Arbetet mot idrottsrelaterat våld, brottslighet och otrygghet i samband med evenemang måste ha fortsatt hög prioritet och bedrivas i nära samverkan med föreningar, kommunens fältassistentverksamhet och polisen.

Elitidrotten måste i hög grad finansiera sin egen verksamhet. De aktörer inom elitidrotten som kräver utbyggnad av befintliga och nya arenor för egna intressen ska bidra till finansieringen för dessa investeringar.

Det ska vara roligt att idrotta. För barn är det extra viktigt för att intresset ska hänga kvar när de blir vuxna. Inom tävlingsidrotten finns det alltid vinnare och förlorare, men för barn och unga är det angeläget att tävlingsmomentet inte blir det huvudsakliga fokuset.

